

R003

INSTITUUT
VOOR DE VEREDELING
VAN NIEMBOUWGEWASSEN

7^e

BESCHRIJVENDE
RASSENLIJST
VOOR FRUIT

1954

UITGAVE VAN DE COMMISSIE VOOR DE
RASSENLIJST VOOR FRUIT

APPEL

APPELONDERSTAMMEN

BESCHRIJVING VAN DE APPELONDERSTAMMEN

Als onderstam voor appels kennen wij zaailingen en een aantal vegetatief vermeerderbare onderstammen. Het gebruik van zaailingonderstammen is sinds een kwart eeuw sterk teruggelopen. Thans treft men appels op zaalingen vrijwel uitsluitend aan in boomgaarden. Voor intensieve beplantingen, waar het gaat om vroege en hoge opbrengsten van kwaliteitsfruit, is men aangewezen op vegetatief vermeerderbare onderstammen. Zaailingonderstammen lenen zich niet voor een dergelijke toepassing, daar zij na sortering uitsluitend een sterke groei geven en een laat intreden van de vruchtbaarheid veroorzaken. Bij de vegetatief vermeerderbare onderstammen daarentegen kan men zijn keus bepalen. Enerzijds is er een type, welke een sterke groei en een late aanvang van de vruchtbaarheid veroorzaakt, ongeveer als zaailingonderstammen, anderzijds bestaat er een type, welke zwakke groei en vroege vruchtbaarheid combineert. Tussen deze beide uitersten zijn er verder nog enkele tussenvormen. Zijn de onderlinge verschillen groot, binnen het type komen deze onderstammen in al hun eigenschappen overeen, omdat zij door vegetatieve vermeerdering van eenzelfde plant afkomstig zijn. Het algemeen spraakgebruik is dan ook niet juist om van type te spreken. Iedere vegetatief vermeerderbare onderstam is evenzeer een ras als bijvoorbeeld Cox of Jonathan. Daarom duidt men deze onderstammen tegenwoordig alleen aan door een cijfer met een M er voor, zonder toevoeging van type. De letter M geeft de herkomst aan, namelijk het proefstation te East Malling. Dit proefstation heeft een

30—40 jaar geleden uit zo ongeveer alles wat er destijds aan vegetatief vermeerderbare onderstammen voorhanden was, een 16-tal selecties gemaakt. Hiervan worden er thans 7 min of meer algemeen gebruikt.

Zaailingonderstammen.

Zoals reeds vermeld werd geven zaalingen een sterke groei en lenen zij zich daardoor niet voor moderne cultuurmethoden. Een ander bezwaar dat tegen zaalingen aangevoerd wordt, is dat van de variabiliteit. Dit bezwaar wordt wel eens overdreven, doch ook wel onderschat. Zaalingen kunnen onder omstandigheden enorme verschillen vertonen, doch het kan ook wel voorkomen, dat de onderlinge variatie gering is en van geen praktische betekenis. De herkomst van het zaad is in dit opzicht van het allergrootste belang. Het handelszaad is gewoonlijk afkomstig van de diverse rassen van het gangbare sortiment. In de praktijk heeft men een voorkeur voor Frans zaad, omdat planten van deze herkomst een betere groei vertonen. Volgens Duitse ervaringen vertoont het handelszaad zulke grote gebreken, dat men het, in het belang van de fruitteelt, niet raadzaam oordeelt, dit zaad te gebruiken voor de teelt van onderstammen. Uit onderzoek is verder komen vast te staan, dat de triploïde rassen, zoals Goudreinette, waardeloos zaad leveren. Bepaalde diploïde rassen daarentegen geven uit zaad een behoorlijk gelijkmatig gewas. Men gebruikt nu in Duitsland dan ook practisch alleen zaad afkomstig van één enkel ras, vooral van Grahams Jubilee. Vermoedelijk om dezelfde redenen ge-

Wortelgestel van type XIII

Foto Afd. Voorl. Min. L., V. en V.

bruikte men van ouds in ons land zaad van bepaalde zoete appels, onder meer Zoete Veen, die door zijn late bloei vrij veilig was voor verbastering met andere appelrassen.

Op de variabiliteit van zaailingonderstammen wordt een nivellerende werking uitgeoefend door de ent, die aan het wortelgestel van iedere zaailing eenzelfde voeding geeft. Deze nivellerende werking heeft niet alleen betrekking op de groei, doch ook op de vruchtdracht. Het sterkst is dit laatste het geval bij uitzonderlijk vruchtbare rassen als bijvoorbeeld Manks Codlin en Early Victoria. Deze rassen geven zoveel fruit als er maar aan de bomen kan zitten. Verschillen in vruchtbaarheid krijgen dan geen gelegenheid om tot uitdrukking te komen. Anders is het echter met rassen van matige vruchtbaarheid, zoals de Goudreinette. In aanplantingen van deze rassen op zaailingen zullen er wel degelijk verschillen in vruchtbaarheid naar voren kunnen komen.

M. IX. Paradise Jaune de Metz.

Geeft van alle onderstammen de zwakste groei en vroegste vruchtdracht. Aanplantingen op M.IX kunnen reeds het derde jaar behoorlijk rendabel zijn. Vruchten van bomen op M.IX munten uit door grootte en kleur. Ook zijn de vruchten een week eerder rijp dan op andere onderstammen. Nadelen zijn gelegen in de hoge eisen, welke M.IX aan de grond stelt en de goede verzorging, welke onontbeerlijk is. M.IX voldoet op lichte zeeklei en vochthoudende zandgronden, doch stelt op rivierklei bijna altijd teleur. Het is noodzakelijk om de grond zwart te houden, althans gedurende een deel van het jaar. Verder heeft M.IX een broos wortelgestel, dat een zeer slechte verankering in de grond geeft. Het moet daarom blijvend vastgezet worden. Bomen op M.IX maken een open brede kroon, daarom kan men deze het beste kweken met een harttak, welke overeind gehouden wordt met een lange paal. Verder zijn bomen op M.IX

meer vatbaar voor kanker en vertonen zij eerder kaligebrek dan bomen op sterkere onderstammen. Knaagdieren, speciaal muizen, hebben een opvallende voorkeur voor M.IX. Op M.IX voldoen alleen de matige groeiers, zoals Cox. De sterke groeiers worden te zwaar, waardoor zij gemakkelijk omwaaien, de zwakste groeiers blijven te klein. De breedte van dergelijke bomen is niet meer dan 2 à 3 m. M.IX wordt veel gebruikt voor wijkers en ook voor vrije spillen en snoeren in zeer intensieve beplantingen.

M. VII.

Een onderstam, die lange tijd op de achtergrond gebleven is, vanwege zijn vatbaarheid voor wortelknobbel. Nu inmiddels wel gebleken is, dat de bomen daar weinig of geen hinder van ondervinden komt M.VII sterk naar voren, vanwege zijn goede eigenschappen. Hier te lande bestaat er nog niet zo veel ervaring met M.VII, zodat we in hoofdzaak af moeten gaan op resultaten van proeven in Engeland. Het is daarbij gebleken, dat M.VII, wat de groei betreft welke het aan de ent geeft, het midden houdt tussen M.IX en M.II. Als regel zijn bomen op M.VII dus kleiner dan op M.IV. Niet altijd is dit echter het geval. Op minder goede grond treedt de vruchtbaarheid later in, waardoor de aanvankelijke sterke groei ook later afgeremd wordt. Volgens bestaande aanwijzingen in ons land moeten wij op een groeikracht rekenen die weinig verschilt van die van M.IV en M.II. In tegenstelling met M.IX en M.IV geeft M.VII een goede verankering in de grond. Verder zijn vruchten van bomen op M.VII uitzonderlijk goed van kleur. Beproeverswaard als vervanger van M.IV.

M. IV. Holstein Doucin.

Aanvankelijk is de groei op deze onderstam sterk, totdat een vroege en zeer rijke vruchtdracht de groei afremt. Uiteindelijk worden het bomen van matige omvang, die

vaak iets kleiner zijn dan bomen op M.II. Sterke groeiers, zoals Goudreinette, kunnen op M.IV wel een kroondoorsnede van 6—7 m. bereiken; matige groeiers, zoals Cox en Jonathan worden 5—6 m. breed; zwakke groeiers 4—5 m. Een bezwaar van M.IV is een eenzijdig wortelgestel, waardoor de bomen kans lopen scheef te waaien. Ook waait de ent nog wel eens van de boom af, vooral bij de Goudreinette. Op rivierklei voldoet de M.IV uitstekend, doch op lichte, kalk- en kalirijke gronden in jonge Zeeuwse polders is de groei slecht en de vruchtbaarheid matig, terwijl vele gebreksziekten zich voordoen.

M. II. Echte Doucin.

Ongetwijfeld een der meest populaire onderstammen. De groei-kracht is tamelijk sterk, de vrucht-dracht treedt reeds vroeg in en is uitstekend. Gewenste plantafstanden zijn: voor sterke groeiers 7—8 m., voor matige groeiers 6—7 m., voor zwakke groeiers 4 m. M.II heeft de reputatie van te voldoen op uiteenlopende gronden. Dit geldt speciaal voor droge gronden en zandgronden. Op zware, natte klei wordt aan M.I de voorkeur gegeven.

M. I. Broad-leaved English Paradisc.

Een onderstam, die een iets sterkere groei geeft dan M.II. Gewenste plantafstanden zijn: voor sterke groeiers 7—9 m., voor matige groeiers 6—7 m., voor zwakke groeiers 4—6 m. M.I voldoet minder op droge gronden, doch op zware natte gronden wordt wel de voorkeur aan deze onderstam gegeven boven M.II. De vruchten zijn op M.I groter en beter van kleur dan op M.II.

M. XI. Groene Doucin.

Deze onderstam wint snel terrein ten koste van M.XVI. De voordelen zijn gelegen in de vruchtbaarheid en de kleur der vruchten. De groei is wat zwakker dan van M.XVI. Gewenste plantafstanden zijn: voor

sterke groeiers 8—9 m., voor matige groeiers 7—8 m., voor zwakke groeiers 5—7 m. M.XI is als M.VII nogal vatbaar voor wortelknobbel, vandaar dat ook deze onderstam aanvankelijk niet naar voren kwam.

M. XIII. Zwarte Doucin.

Een onderstam, die een soortgelijke groei-kracht geeft als M.XI en M.XVI, doch overigens bij laatstgenoemde onderstammen in verschillend opzicht achterblijft en daarom niet langer aanbevolen kan worden. Komt nog het best tot zijn recht op zware natte klei, vermoedelijk vanwege zijn horizontaal wortelgestel.

M. XVI. Ketziner Ideal.

Geeft een sterke groei, als zaailingen, doch de vruchtbaarheid treedt vroeger in en is over het algemeen groter. M.XVI geeft een stevige verankering in de grond, doch vormt geen mooie stam. Voor het opkweken van hoogstammen verdient daarom Crab C de voorkeur. Op zichzelf bezit M.XVI de grootste vorstresistentie. Daar evenwel M.XVI tot zeer laat in de herfst doorgroeit, zijn rassen op deze onderstam gevoeliger voor strenge vorst dan op andere onderstammen. Gewenste plantafstanden zijn: voor sterke groeiers 9—11 m., voor matige groeiers 7—9 m. en voor zwakke groeiers 6—7 m.

Crab C.

Een onderstam, waaromtrent hier te lande nog geen ervaring bestaat. Volgens Engelse proeven is de groei op Crab C gelijk of weinig minder dan op M.XVI. Wat de vruchtdracht aangaat wint Crab C het meestal van M.XVI. Crab C geeft een stevige verankering in de grond en vormt een magnifieke stam. Is als zodanig beproevenswaard voor het opkweken van hoogstammen. De moeilijke vermeerdering stond tot voor kort de verspreiding van deze onderstam in de weg. Uit proeven van het I.V.T. is evenwel gebleken, dat Crab C heel goed vermeerderd kan

worden volgens de bleekmethode van afleggen.

Nieuwe beproevenswaardige onderstammen.

Door het proefstation te East Maling zijn sinds kort 5 nieuwe onderstammen in circulatie gebracht. Op één uitzondering na zijn deze selecties immuun tegen bloedluis. Ze worden aangeduid door een nummer, voorafgegaan door de letters MM. Deze letters geven de herkomst aan, namelijk East Maling en Merton, waar vroeger het John Innes Instituut gevestigd was. Afgaande op de resultaten van een zevenjarige proef kunnen deze nieuwe onderstammen als volgt gekarakteriseerd worden.

MM. 104.

Combineert de rijke vruchtdracht van M.IV met een goede verankering in de grond. Op leemgrond is de groei sterker dan op M.IV, op zandgrond gelijk aan M.IV. Is vermoedelijk een verbeterde M.IV.

MM. 106.

Komt, wat groei en vruchtdracht betreft, op leemgrond sterk overeen met M.VII, doch op zandgrond is de groei zwakker en zou daar wellicht een goede vervanger van M.IX kunnen zijn.

MM. 109.

De groeikracht is sterker dan van M.II, zowel op leem- als op zand-

gronden. Volgens verkregen aanwijzingen is deze onderstam speciaal droogte-resistent. Vruchtdracht en verankering zijn als van M.II.

MM. 111.

De groeikracht is gelijk aan die van M.II, doch de vruchtdracht was bijna even rijk als op M.IV. In het bijzonder was dit met Cox op zand het geval.

M. XXV.

Deze onderstam werd in de Maling-serie geplaatst, omdat hij, naar later bleek, niet volkomen immuun is tegen bloedluis. Op leemgrond is de groeikracht gelijk aan die van M.XVI, op zandgrond echter iets minder. De vruchtdracht treedt vroeger in dan op M.XVI. Op leemgrond was de totale opbrengst op M.XXV 52% groter dan op M.XVI. De verankering op M.XXV is beter dan op M.IV en M.II, doch minder stevig dan op M.XVI.

A. 2.

Een Zweedse selectie van het proefstation te Alnarp. De groeikracht is gelijk aan die van M.XVI, doch de vruchtdracht treedt vroeger in. Is gebleken buitengewoon vorstresistent te zijn. Vermeerdering door aanaarden en stekken is gemakkelijk. Kan voor ons wellicht van belang zijn, vanwege zijn goede vruchtdracht.

EIGENSCHAPPEN VAN DE APPEL-

Rassen per groep in volgorde van rijptijd	Boom						Bloem		
	Groei- kracht	Vlug dragend	Regel- matige vrucht- baar- heid	Pro- ductie per ha	Weer- stand tegen schurft	Weer- stand tegen kanker	Bloei- tijd	Stuif- meelkwal- teit	Kan bestoven wor- den door No
A. Aanbevelenswaardige rassen									
1. Transparent jaune (Yellow Transparent)	2	4	4	3	3	1	2 g	3, 8, 10	
2. James Grieve	3	5	4	3	3	2	3 g	1	
3. Cox's Orange Pippin	3	4	4	3	2	2	3 g	1, 2, 4, 6, 7, 14, 19, 21, 24	
4. Glorie van Holland	3	3	4	4	3	2	3 g		
5. Schone van Boskoop (Goudreinette)	5	2	3	4	2	2	2 sl	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 14, 19, 21, 27	
6. Golden Delicious	4	5	4	4	1	4	4 g	1, 2, 3, 7, 14, 19, 21, 25	
7. Jonathan	3	5	4	4	3	4	3 g	1, 3, 4, 6, 14, 19, 25, 26	
B. Aanvullende rassen									
8. Pfirsichroter Sommerapfel	2	5	4	4	1	4	1 g	1	
9. Zigeunerin	2	4	4	3	4	3	1 g	zf	
10. Manks Codlin	1	5	4	4	3	4	1 g	zf	
11. Ellison's Orange	3	3	3	3	3	1	3 g	3	
12. Notarisappel	5	3	3	3	3	2	1 sl	1, 3	
13. Zoete Kroon	4	3	3	4	4	4	5 g	zf	
14. Laxton's Superb	4	3	1	3	2	2	3 g	3, 7, 9, 11, 26	
15. Bramley's Seedling	5	2	4	5	3	4	3 sl	3, 23	
16. Sterappel	4	1	4	3	3	3	4 g	13, 19, 29	
17. Groninger Kroon	3	3	3	3	3	3	3 g	zf, 3, 19	
18. Present van Engeland	2	4	4	4	4	3	3 g	zf, 3	
19. Lombartscalville	3	4	4	4	3	3	4 g	7, 14, 17	
20. Gronsvelder Klumpke	4	3	3	4	3	2	5 g		
21. Winston	3	3	4	3	3	3	3 g	3, 7	
C. Nieuwe en beproevens- dige rassen									
22. Close	4	4	-	4	4	-	3 -		
23. Beauty of Bath	3	3	3	2	4	4	2 -		
24. Tydeinan's Early Worcester ..	3	-	-	4	4	3	3 -		
25. Wealthy	2	4	3	3	4	3	3 g	1, 3, 7	
25. Laxton's Fortune	2	4	3	3	3	3	3 g		
27. Ingrid Marie	3	4	-	4	3	4	3 g		
28. Prof. Sprengerappel	3	-	4	-	3	3	3 -		
29. Dijkmanszoet	4	3	2	3	4	4	4 -		
30. Pomme Rosa Verbrugh	4	2	2	4	4	4	5 g		
31. Groninger Pippeling	4	3	4	4	3	4	- -		
32. Dekkers Roem	3	4	4	4	3	5	4 -		
33. Glockenapfel	3	4	-	4	3	3	4 g		
D. Niet-aanbevolen rassen									
Zie blz. 56									

Toelichting:

In het algemeen geeft een hoog cijfer een gunstige ontwikkeling van de betrokken eigenschap aan.
 Bloeitijd: 1 = zeer vroeg; 2 = vroeg; 3 = middertijds; 4 = tamelijk laat; 5 = laat.
 Stuifmeelkwaliteit: g = goed; sl = slecht.
 Kan bestoven worden door No: zf = zelffertil. Bijna alle appelrassen dragen met eigen stuif-

BESCHRIJVING VAN DE APPELRASSEN

A. AANBEVELENSWAARDIGE RASSEN.

1. Transparente jaune (Yellow Transparent).

White Transparent, Weisser Klarapfel, Vitt Klaräpple, Klaraeble en ten onrechte Madeleine. Herkomst: uit het Baltische deel van het oude Tsarenrijk, men meent wel Lijfland.

Bloeit vroeg; stuifmeel goed; diploïde. Groeit tamelijk zwak en vormt een tamelijk kleine, sterke boom. Draagt vroeg, regelmatig en behoorlijk.

Vrucht middelmatig groot, onregelmatig en bleekgroen. Vlees iets knappend, vrij zuur, maar voor deze tijd van het jaar goed smakend. Bij niet te vroege pluk een behoorlijke hand- en moesappel voor eind Juli en begin Augustus. Voldoende houdbaar. Schil teer. De voortijdige val is geschikt voor appelmoes en wordt redelijk betaald. Laag suiker- en matig zuur gehalte. Wordt vaak te vroeg geplukt en is dan slecht van smaak.

Vatbaarheid voor: schurft matig; kanker zeer groot, maar loopt nogal uiteen. Meeldauw. Veel bloedluis, zaagwesp en Carpocapsa. Gevoelig voor Cal. pap. Voortijdige val veel, maar is met spuiten tegen te gaan. Men gebruike slechts de helft van de normale hoeveelheid groeistof. Doorplukken noodzakelijk. ¹⁾

Geschikt voor struikvorm; als blijver op sterke en zeer sterke onderstammen; als wijker op tamelijk sterke onderstammen. ²⁾ Klei en

¹⁾ Indien de vatbaarheid voor bepaalde fouten niet vermeld wordt, wil dit zeggen, dat hierover weinig klachten zijn.

²⁾ Indeling in zwakke en sterke onderstammen:

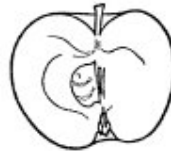
zwakke onderstam: M. IX
tamelijk sterke onderstammen: M VII, M. IV en M. II.

sterke onderstammen: M. I en M. XI.
zeer sterke onderstammen: M. XVI, Crab C en zaailing.

zand. Wordt in alle fruitstreken van Nederland geteeld (3.3% van de veilingaanvoer). Nog steeds de beste en meest geplante vroege appel (\pm 5.7% van de gekeurde bomen). ³⁾ Ofschoon de kg-opbrengst vrij laag is, moedigt de goede prijs de aanplant voldoende aan. De sterke kankeraantasting maakt dit ras plaatselijk minder geschikt als blijver maar is voor wijker geen bezwaar.

In Amerika komt een tetraploïde Yellow voor, genaamd **Wrixparent**. Met deze vroegrijpende, grote appel is in Nederland nog geen ervaring, terwijl enthout ook moeilijk verkrijgbaar is.

2. James Grieve.

Herkomst: gewonnen door J. Grieve en in 1890 door het Schotse kwekershuis Dickson te Edinburgh in de handel gebracht.

Bloeit middentijds; stuifmeel goed. Groeit middelmatig sterk en vormt een matig grote, regelmatig gevormde boom. Draagt zeer vroeg, regelmatig en goed.

Vrucht middelmatig groot, bleekgroen met zwakke blos. Vlees zeer zacht (voorzichtig plukken). Bij niet te vroege pluk een zeer goede handappel en een behoorlijke moesappel voor eind Augustus en September. In het koelhuis nog vrij lang bewaarbaar al heeft dit weinig betekenis. Een bespuiting tegen late val gewenst. Uiterlijk en kwaliteit zijn bij late pluk aanmerkelijk beter.

Vatbaarheid voor: schurft, kanker, bloedluis, zaagwesp en Carpocapsa tamelijk groot. Gevoelig voor Cal. pap. Veel Junival en voortijdige val. Draagt met nachtvorsten nog goed, maar de vruchten vertonen dan zeer vele vorstringen.

Geschikt voor struikvorm; als blij-

³⁾ Dit cijfer geeft aan in welk percentage het ras door de N.A.K.-B. gewaarmerkt werd in 1952-1953.

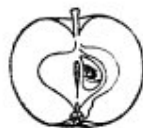
ver op sterke en zeer sterke onderstammen; als wijker op tamelijk sterke en zwakke onderstammen. M. IX goed voor een zeer kleine boom en cordon. Voldoet op goede klei- en zandgrond in geheel ons land. Vraagt echter een zorgvuldige ziektenbestrijding en een voorzichtigte pluk; stelt dus hoge eisen aan de teler. De prima zomerappel wordt veel geplant ($\pm 4.6\%$ van de gekeurde bomen). Langzaam aan begint de handel deze appel te waarderen.

Enige jaren geleden is James Grieve door een vergissing verkocht voor Benoni terwijl Benoni onder de naam James Grieve werd geleverd. De James Grieve heeft evenals de Redcoat Grieve gekarteld en langwerpige blad, smalle steunblaadjes, slanke, weinig behaarde knoppen, rood hout, een brede boom en brede vruchten. Benoni vormt daarentegen gezaagd en breed blad met flinke steunblaadjes, kleine brede behaarde knoppen en een steile boom. De vrucht is kleiner en hoger van vorm dan de James Grieve.

Redcoat Grieve lijkt wat boom betreft, geheel op James Grieve maar vormt roodgekleurde vruchten. Door H. Jones, Letchworth, Herts., in de handel gebracht. Volgens Engelse ervaring (National Fruit Trials) wordt dit ras door zijn meer gekleurde vruchten en iets betere vruchtbaarheid als een verbetering beschouwd. Tot op heden nog niet met zekerheid in Nederland aanwezig. Enkele herkomsten zijn nu in onderzoek.

Rosamund is ook een mutant van de James Grieve met rode vruchten, geselecteerd door Paget Norbury. Ook in Duitsland komt een rode mutatie voor, die door de boomkweker Erich Neumann, Zieverich, wordt verspreid. In hoeverre deze mutaties gelijk zijn, is nog niet te zeggen.

3. Cox's Orange Pippin.

Cox's Orange, Cox's Orangen Renette, Orange de Cox. Herkomst: reeds omstreeks 1830 gewonnen door Cox te

Colnbrook Lawn, Bucks, Engeland en in 1850 door Ch. Turner in de handel gebracht. Lit. 2 en 3. Komt reeds lang in Nederland voor, maar was vroeger bij de handel onbekend.

Bloeit middentijds; stuifmeel goed; diploïde; zelfsteriel. Groeit middelmatig sterk en vormt een middelmatig grote, regelmatig gevormde boom. Draagt vroeg en regelmatig, maar de opbrengsten zijn niet zeer hoog.

Vrucht tamelijk klein, regelmatig van vorm, bleekgroen, later geel met fraaie oranje blos. Vlees tamelijk vast, zeer sappig, aangenaam zuur en zeer aromatisch. Bijzonder fijne handappel tot Dec.; in koelhuis tot Jan. Bij bewaring in $5\% \text{CO}_2 + 3\% \text{O}_2$ houdbaar tot eind Febr. Gehalte aan droge stof hoog, suikermatig, zuur en vitamine C laag. Bij het dunnen bij voorkeur de dikste-lijke topvruchten verwijderen.

Vatbaarheid voor: schurft, kanker, monilia, bloedluis, zaagwesp, spint en Carpocapsa tamelijk groot; voor meeldauw middelmatig; voor bladroller gering. Onder bepaalde omstandigheden veel stip, rotstip, steelrot en gebarsten vruchten. Te vroege pluk bevordert stip. Zeer gevoelig voor Cal. pap en koperhoudende middelen. Vertoont op de rivierklei vaak kaligebrek maar soms ook magnesiumgebrek. Dit laatste komt ook vaak op zeelei voor. Laat bij warmte en droogte vaak zijn blad vallen. Gevoelig voor nachtvorst. Bij aanwezigheid van muizen worden de vruchten en de bast van de bomen opvallend veel aangetast. De muizenbestrijding eist grote waakzaamheid. De bastziekte doet plaatselijk veel schade.

Geschikt voor struikvorm; als blijver op sterke en tamelijk sterke onderstammen; als wijker op zwakke tot tamelijk sterke onderstammen. M.IX voldoet alleen op prima gronden. Op M. IV en II is de groei ongeveer even sterk, terwijl de vruchten vrij groot zijn. Op Zeelands proeftuin waren de Cox's-vruchten van M. IV veel meer onderhevig aan stip dan die van M. XI, II en IX. Op zaailing en sterke onderstammen zijn de vruchten vaak te klein maar wel goed

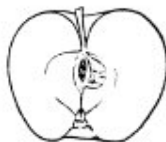
houdbaar. Voldoet op de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden en West-Brabant goed; op de rivierklei in Midden-Nederland en op vele plaatsen in Noord-Nederland erg variërend. Geeft vaak teleurstellingen. Stelt hoge eisen aan de grond en teelt. Wordt terecht in alle streken van ons land zeer veel geplant ($\pm 16.2\%$ v. d. gekeurde bomen). Op goede gronden in handen van vakmensen is de aanplant van Cox's zeker gerechtvaardigd. De algemeen hoge waardering van de vrucht in het binnen- en buitenland (speciaal opvallend in tijden met lage prijzen) maakt de moeilijke teelt toch rendabel.

Crimson Cox is een kleurmutant van Cox's Orange Pippin. De kleur van de vruchten is donkerder en wordt door sommigen gewaardeerd. In Engeland en Denemarken heeft deze mutatie weinig opgang gemaakt.

Cherry Cox is ook een kleurmutant van de Cox's O. P., welke in Denemarken is ontstaan. Men maakt nu, zonder veel ervaring met deze mutatie te hebben, veel reclame voor deze sport. De vruchten zouden sterker gekleurd en beter bewaarbaar zijn.

In hoeverre de rode Cox's mutanten Crimson Cox en Cherry Cox verschillend zijn, is nog onzeker, terwijl de betere bewaarbaarheid ook niet bewezen is.

4. Glorie van Holland.

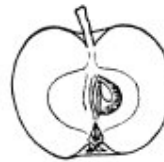

Herkomst: omstreeks 1890 gewonnen door Hazelbag te Rockanje. Maandschr. Ned. Pom. Ver. 1932, p. 96. Bloeit middentijds; stuifmeel goed. Groeit vrij sterk en vormt een tamelijk grote compacte boom. Op oudere leeftijd verliezen de bomen hun groei-kracht ondanks flink snoeien. Draagt tamelijk vroeg, regelmatig en zeer goed. Vrucht middelmatig groot, fraai geel met blos. Vlees lichtzuur. Goede hand- en fabrieksappel tot in December; in koelhuis tot in Januari. Matig suiker-, laag zuur- en laag C-gehalte. Vatbaarheid voor monilia en bloed-

luis tamelijk groot; voor schurft, bladrollers, spint en zaagwesp matig. Vaak schimmel in het klokhuis. De kankeraantasting is plaatselijk een zeer groot bezwaar; op andere plaatsen echter niet. Zeer gevoelig voor magnesiumgebrek.

Geschikt voor struikvorm; als blijver op tamelijk sterke, sterke en zeer sterke onderstammen; desnoods ook wijker op zwakke en tamelijk sterke onderstammen. Draagt als wijker niet erg vroeg. Voldoet op zand en klei, maar niet op kankerbevorderende gronden. Heeft zich van uit de Zuid-Hollandse eilanden verspreid ($\pm 1.9\%$ van de gekeurde bomen). Smaak en uiterlijk van de vrucht, evenals de grote vruchtbaarheid van de boom, doen dit herfstras wel waarderen.

5. Schone van Boskoop.

GoudreINETTE, Belle de Boskoop, Schöner von Boskoop, Reinette monstrueuse (falso), Reinette von Montforte. Lit. 1.

Onder de bovengenoemde namen zouden meerdere typen voorkomen. Het uiterlijk van de Boskoop wordt echter door allerlei factoren sterk beïnvloed.

Bloeit vroeg; stuifmeel slecht; triploïde; vraagt kruisbestuiving. Groeit zeer sterk en vormt een zeer grote, brede boom met stevig hout. Draagt laat, maar dan zeer goed en tamelijk regelmatig. Dit is echter alleen bij goede verzorging het geval. Bij slechte schurftbestrijding onvruchtbaar. Jonge bomen moet men zeer weinig insnoeien.

Vrucht groot, groen, vaak met blos, roestig en ruw. Vlees stevig en fris-zuur tot het laatst toe. Wordt door velen als onze beste handappel voor de winter beschouwd. Bewaart tot Maart, in koelhuis tot half April. De houdbaarheid loopt sterk uiteen. Grote vruchten zijn bij bewaring vatbaar voor lage temperatuurbederf, scald, stip en monilia, zodat het percentage uitval vaak hoog is. Bijzonder goede moes- en fabrieksappel. Hoog gehalte aan suiker, zuur, droge-stof en vitamine C. Bijzonder geschikt voor verwer-

king tot moes, zoete most en gedroogd product.

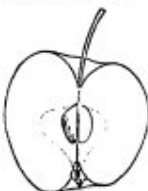
Vatbaarheid voor schurft, kanker, bloedluis en bladluis tamelijk groot; voor monilia, spint en zaagwesp tamelijk gering. De vatbaarheid voor bladrollers is opvallend groot, zodat soms een extra bestrijding gerechtvaardigd is. Zeer gevoelig voor koperhoudende sproeistoffen waardoor vele ruwe en gebarsten vruchten ontstaan. Eist een regelmatige schurftbestrijding. Hier en daar komt de proliferatieziekte voor, waarbij de vele zijscheuten en kleinere vruchten kenmerkend zijn. Verlangt een open snoei en verdraagt een verjongingssnoei uitmuntend. Vraagt luwte.

Geschikt voor hoogstam en struik; als blijver kiest men voor struiken bij voorkeur geen zaailing, maar M. I, M. II, M. XI of M. XVI. In Zeelands proeftuin gaf M. I de beste resultaten, wat voor de proeftuin te Geldermalsen niet opging. Elders zijn de verschillen op M. I en M. II vaak gering. Op de rivierklei te Geldermalsen bevat M. XVI als hoogstam beter dan Z. M. IV is voor Boskoop onvoldoende beworteld. Struiken op zeer sterke onderstammen (o.a. zaailing en eigen wortel) zijn vaak onvoldoende vruchtbaar. Voor hoogstammen voldoen zaailing en M. XVI best. Ongeschikt voor wijker, tenzij op M. IX en moet dan enige jaren kunen blijven staan. Voor spil ongeschikt. Klei, speciaal de rivierklei, maar ook wel op zand. Is de meest geteelde Nederlandse appel (maakt 22.6% van de veilingaanvoer uit). Winterappel bij uitstek, welke speciaal geschikt is voor onze hoogstamboomgaarden. Zeer productief bij goede verzorging. Een goede handelsappel zowel voor het binnenland als voor Duitsland, België, Frankrijk en Zwitserland. In Engeland minder gewaardeerd. Wordt nog steeds veel geplant speciaal als hoogstam ($\pm 7.7\%$ van de gekeurde bomen). Men lette op gezond enthout (vrij van mozaïek en proliferatieziekte) en goed type.

Verder komen enkele typen voor met sterk rood gekleurde vruchten. Het rode type, Gerlings & Verheul, dat door de N.A.K.-B gekeurd

wordt, blijkt veel gelijkenis te hebben met typen, die men elders tegen komt. Dit type blijkt enkele weken korter bewaarbaar te zijn. De donkerrode Boskoop van de heer Th. Vogelaar uit Krabbendijke blijkt helaas voor 100% mozaïekziek te zijn. De rode Boskopen van Schmidt Hübsch (gelijk aan die van Bieling), van Lambrechts en anderen zijn nog in onderzoek. Over de kleur van de rode Boskopen wordt zeer verschillend geoordeeld. Hoewel de gewone Boskoop ook zeer mooi kan zijn, is ze gewoonlijk grasgroen. Behalve de verschillen in kleur en houdbaarheid hebben wij nog geen belangrijke verschillen met de gewone Boskoop kunnen vaststellen.

6. Golden Delicious.

Herkomst: een toevalszaailing van A. H. Mullins in West-Virginia, U.S.A. Door Stark Brothers, Louisiana, in 1916 in de handel gebracht. Heeft niets met de gewone Red Delicious te

maken. Lit. 4.

Bloeit middentijds tot tamelijk laat; stuifmeel goed; zelfsteriel. Groeit op jonge leeftijd sterk en vormt een tamelijk grote regelmatige boom, met lichtgroen blad. Draagt zeer vroeg, regelmatig en zeer goed en overtreft de Jonathan in productie.

Vrucht middelmatig groot, regelmatig gevormd en met een opvallend lange steel. Voor de verpakking is deze lange steel een bezwaar. De plukrijpe vrucht is groengeel, later geel. Vaak worden de vruchten niet goed rijp door minder goede teelt, vruchtvorming op de lange loten, schurft, te sterke onderstam, te korte zomer en te grote vruchtbaarheid. De vruchten zijn dan groen en van slechte kwaliteit. Vlees tamelijk vast en zacht zuur, op het laatst bijna zoet. Zeer goede handappel tot Maart, in koelhuis nog een maand langer bewaarbaar, in gas tot half Mei (10% CO_2 + 10% O_2). Geeft bij bewaring weinig uitval, maar vertoont neiging tot rimpelen. Na lange bewaring is de schil teer (bruinkleuring).

Vatbaarheid voor schurft zeer groot; voor kanker gering; voor zaagwesp groot. Gevoelig voor Cal. pap en koperhoudende middelen. Laat vaak blad vallen. Niet gevoelig voor nachtvorst. Goed windvast. Vertoont hier en daar de rubberhoutziekte, welke hoofdzakelijk met enthout of onderstam verspreid zou worden. Geschikt voor struikvorm; als blijver op tamelijk sterke onderstammen; als wijker op zwakke en tamelijk sterke onderstammen. Geschikt voor spilvorm. Op M. IV plaatselijk zeer productief op jonge leeftijd. Wordt in Nederland op sterke onderstammen onvoldoende rijp. Voldoet op goede bedrijven op zwakke onderstammen in Zuid- en Midden-Nederland best. Klei en zand. De grote vruchtbaarheid van de boom, de kwaliteit en de duurzaamheid van de vrucht en de behoorlijke waardering door de handel moedigen de aanplant aan. Behoort momenteel met Jonathan, Cox's Orange en Boskoop tot de meest geplante rassen ($\pm 17.6\%$ van de gekeurde bomen). De grote vatbaarheid voor schurft en het onvoldoende rijp worden van de vruchten maant echter tot grote voorzichtigheid.

7. Jonathan.

Herkomst: vóór 1826 gewonnen door Ph. Rick te Woodstock, New York, U.S.A. Lit. 4. Bloeit middentijds; stuifmeel goed, zeer onvoldoende zelffertil; groeit middelmatig sterk en vormt een middelmatige boom met slap hangend hout. Vormt gemakkelijk een harttak, welke men bij voorkeur moet behouden in verband met de hangende groeiwijze. Draagt zeer vroeg, regelmatig en goed. Vrucht tamelijk klein, regelmatig van vorm, bij rijpheid geel met fraaie effen blos. Vlees tamelijk vast, lichtzuur, de gewone smaak van de Amerikaanse appels. Goede hand- en keukenappel tot Maart; in koelhuis tot half April; in gas ($7\% \text{CO}_2 + 13\% \text{O}_2$) tot eind April of tot half Mei ($7\% \text{CO}_2 + 3\% \text{O}_2$). Zeer grote vruchten zijn sterk onderhe-

vig aan Jonathanbederf, terwijl te rijp geogoste vruchten (welke geheel rood zijn) zeer vatbaar zijn voor Jonathanspot. Doorplukken daarom gewenst. Niettemin is het een goede bewaarappel, die op tijd geplukt, bij bewaring weinig uitvalt geeft en het vervoer goed verdraagt. Bij drogen is de smaak goed, doch de opbrengst maar matig. Laag vitamine C-gehalte.

Vatbaarheid voor schurft matig, voor kanker, monilia, wormsteek en bladrollers tamelijk gering. Voor meeldauw, bloedluis en zaagwesp groot. Gevoelig voor Cal. pap. Dankbaar voor spuitzwavel.

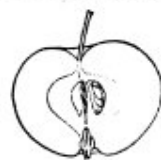
Geschikt voor struikvorm; als blijver op tamelijk sterke, sterke en zeer sterke onderstammen; als wijker op zwakke en tamelijk sterke onderstammen.

Als hoogstam is ze minder geschikt. Op sterke onderstammen zijn de vruchten kleiner en minder gekleurd. Het dunne afgedragen hout en de meeldauwzieke twijgen moeten regelmatig weggesnoeid worden. Ook dunning is gewenst. Slappe stamvormer. Het een en ander maakt dit ras dus niet aantrekkelijk voor hoogstam. Voldoet in geheel Nederland, zowel op de klei als op het zand. Het is de laatste jaren de meest geplante appel van Nederland geweest ($\pm 24.8\%$ van de gekeurde bomen).

Het is een fraaie, beste winterappel, welke door de handel goed gewaardeerd wordt. Ze is geschikt voor export ook op Engeland. Ten opzichte van de Boskoop is de prijs dalende. Men beschouwe dit ras evenals de Golden Delicious als een prima aanvullend ras op de Boskoop, welke speciaal in het intensieve fruitbedrijf past.

B. AANVULLENDE RASSEN.

8. Pfirsichroter Sommerapfel.

Perzikrode Zomerappel, Persikrött Sommeräppel. Herkomst: wellicht door J. V. Sickler (1741-1820) uit Frankrijk naar Duitsland gebracht. Lit. 2. Bloeit zeer vroeg; stuifmeel goed;

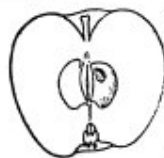
diploïde; draagt met eigen stuifmeel niet steeds voldoende. Groeit tamelijk zwak en vormt een kleine, brede, dichte boom. Draagt zeer vroeg, regelmatig en zeer goed. Draagt in trossen. Vruchtdunning soms gewenst.

Vrucht middelmatig groot en regelmatig van vorm. Bij goede rijpheid hebben de bleekgroene vruchten vaak een fraaie lichtrode, effen blos. Vlees zacht en lichtzuur. Behoorlijke handappel voor begin Augustus. Rijpt ongelijk en moet vanwege de kleur en het snel melig worden beslist doorgeplukt worden. Heeft neiging tot voortijdige val, welke door een bespuiting met groeistoffen is tegen te gaan. Vruchten zijn teer. Moet precies op tijd en met zorg geplukt worden. Laat geplukte vruchten zijn fraai gekleurd, maar dadelijk overrijp.

Vatbaarheid voor schurft zeer groot; voor meeldauw en bloedluis tamelijk groot; voor kanker en monilia tamelijk gering. Verdraagt nachtvorst goed.

Geschikt voor struik; als blijver op tamelijk sterke, sterke en zeer sterke onderstammen; als wijker op tamelijk sterke onderstammen. Klei en zand. Wordt veel in Zeeland geteeld maar wordt weinig meer geplant (0.2% van de gekeurde bomen). De handelswaarde van deze vroege gekleurde appel is vrij goed. Alleen geschikt voor een zeer zorgvuldige teelt. Wordt waarschijnlijk door nieuwe rassen vervangen.

9. Zigeunerin.

Herkomst: voor ruim 40 jaar geleden door het kwekershuis Valen te Swalmen ingevoerd uit Riga, waar de appel werd gekweekt door Gartendirecteur Kuphaldt.

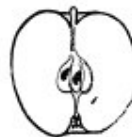
Bloeit zeer vroeg; stuifmeel goed; zelffertil en vormt parthenocarpische vruchten. Groeit tamelijk zwak en vormt een tamelijk kleine, steile boom met weinig vertakt hout. Draagt vroeg, regelmatig en behoorlijk. Moet gedund worden. Vrucht groot, fraai rood gestreept. Vlees iets droog en zachtzuur. Ma-

tige handappel met meer kleur dan smaak. Rijpt eind Augustus tot begin September. Rijpt ongelijk zodat een bespuiting met groeistoffen raadzaam is, want de gekleurde vruchten vallen spoedig. Doorplukken raadzaam. Voor een zomerappel is de duurzaamheid goed.

Vatbaarheid voor spint en zaagwesp groot; voor schurft en kanker tamelijk gering. Tamelijk gezond, maar groeit tamelijk zwak en zit dun in zijn hout en blad.

Geschikt voor struikvorm; als blijver op sterke en zeer sterke onderstammen; als wijker op tamelijk sterke onderstammen. Klei en zand. Wordt overal geteeld, maar de aanplant loopt sterk terug ($\pm 1.6\%$ van de gekeurde bomen). Het aantrekkelijke uiterlijk wekt bij het onkundige publiek goede verwachtingen, waaraan de smaak niet beantwoordt. Wordt door James Grieve met betere kwaliteit verdrongen.

10. Manks Codlin.

Herkomst: door Kewley op het eiland Man gewonnen in 1815. Lit. 2. Bloeit zeer vroeg; stuifmeel goed; diploïde; zelffertil. Groeit zwak en

vormt een kleine, dichtbebladerde boom. Draagt zeer vroeg, regelmatig en zeer goed. De vruchtzetting is vaak bovenmatig groot, zodat sterke dunning en snoei noodzakelijk is. Het dunnen is zeer *tijdrovend*. Doorplukken gewenst.

Vrucht tamelijk klein, bleek geel, soms met zwakke ongestreepte blos. Vlees vast en licht zuur. Matige handappel, behoorlijke moesappel en geschikte bakappel voor eind Augustus, September en begin October. Kwaliteit en houdbaarheid zijn afhankelijk van de pluktijd. Wordt soms te vroeg geplukt. Bij late pluk is een bespuiting tegen late val doeltreffend.

Vatbaarheid voor kanker, monilia en meeldauw gering; voor schurft, spint en bloedluis matig; voor zaagwesp zeer groot. Weinig dragende bomen geven soms veel misvormde en holle vruchten.

Geschikt voor struikvorm; als blij-

ver op zeer sterke onderstammen; als wijker op tamelijk sterke en sterke onderstammen. Stelt lage eisen aan de grond; klei en zand. Voldoet in alle streken van ons land ($\pm 1.4\%$ van de totale veilingaanvoer). Werd vroeger veel als wijker in Z.W. Nederland geplant en was daarvoor zeer geschikt. Tegenwoordig kan men vele andere rassen op zwakke onderstammen benutten als wijker. Dit productieve en oogstzekere ras wordt nog vrij veel geplant (1.5% van de gekeurde bomen), doordat de prijzen nog vrij goed zijn voor deze houdbare ooglijke appel. Toch neemt de belangstelling af doordat de vraag naar kwaliteit toeneemt.

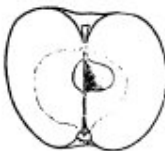
11. Ellison's Orange.

Herkomst: gewonnen door C. C. Ellison te Bracebridge en Wipf te Hartshorne Hall, als een kruising van Cox's Orange Pippin en W.W. Calville. In 1911 in de handel gebracht door Pennell & Zn. Lit. 3. Bloeit middentijds; stuifmeel goed; matig zelffertil. Groeit middelmatig sterk en vormt een tamelijk grote steile boom. Draagt tamelijk vroeg, tamelijk onregelmatig en behoorlijk. Vruchten zitten vaak in trossen bijeen. Bij goede snoei en dunning draagt dit ras ieder jaar, al is de productie niet hoog. Vrucht middelmatig groot. Vorm en kleur gelijken op die van Cox's Orange. Vlees aangenaam zuur met een aromatische parfumsmaak. Zeer goede handappel voor September en October, die door de handel goed wordt betaald. Vatbaarheid voor schurft, monilia en bloedluis middelmatig; voor wormsteek en zaagwesp groot; voor kanker zeer groot. Op vele plaatsen is de kankeraantasting zo erg, dat vele bomen uitvallen. Gevoelig voor Californische pap. Ongevoelig voor nachtvorst. Geschikt voor struikvorm; als blijver op tamelijk sterke en sterke onderstammen indien de kankeraantasting daar gering is. Meer geschikt voor wijker op zwakke en

tamelijk sterke onderstammen (Zeeland). Wordt in de Betuwe vaak ontraden. Wordt plaatselijk nog veel geplant ($\pm 0.9\%$ van de gekeurde bomen). Waarschijnlijk wordt dit ras spoedig verdrongen door betere Cox's-kruisingen.

12. Notarisappel.

Herkomst: rond 1890 gewonnen door J. H. Th. W. v. d. Ham, notaris te Lunteren en wereldkundig gemaakt op de tentoonstelling aldaar in 1899.

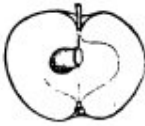
Bloeit vroeg; stuifmeel slecht; triploïde; met eigen stuifmeel matig dragend. Groeit zeer sterk en vormt een grote, brede boom. Draagt tamelijk laat, tamelijk regelmatig en behoorlijk.

Vrucht groot, lichtgroen later geelgroen en weinig, soms met iets blos. Zeer goede lichtzure handappel tot in November; in koelhuis tot Januari. De bewaarbaarheid valt vaak tegen door de grote vatbaarheid voor stip. Daarom zijn de zwakke onderstammen weinig aanbevelenswaardig. Behoorlijke keuken- en fabrieksappel. Rijk aan vitamine C. De handelswaarde van deze weinig gekleurde, fijne handappel is in de herfst niet hoog.

Vatbaarheid voor schurft, monilia, bloedluis en spint maar matig; voor topkanker groot en voor stip zeer groot. Veel voortijdige val, die met groeistoffen kan worden bestreden. Geschikt voor hoogstam maar ook wel voor struik; als blijver op tamelijk sterke, sterke en zeer sterke onderstammen. Als wijker minder geschikt door stip, sterke groei en late vruchtbaarheid. Klei en zand. Wordt in het gehele land geteeld, maar de aanplant neemt sterk af ($\pm 0.6\%$ van de gekeurde bomen). De matige prijzen en de vatbaarheid voor stip en topkanker moedigen de aanplant niet aan. Kan zich waarschijnlijk niet handhaven.

In een boomgaard te Ingen, die verzorgd wordt door de heer Bongers, komt een rode mutatie voor, die misschien meer handelswaarde heeft.

13. Zoete Kroon.

Zoete Winterkroon. Gelijkt op Rozekroon. Herkomst: gevonden door S. H. Brouwer te Noordbroek in de tuin van Van der Molen-Stelma-ker aldaar rond 1870 en ongeveer 20 jaar later in de handel gebracht. Feestg. Tentoonst. Prov. Boonkw. Ver., rond 1908.

Bloeit laat; stuifmeel goed; zelffertil. Groeit middelmatig sterk en vormt een tamelijk grote boom. Draagt tamelijk vroeg, tamelijk regelmatig en goed. Is voor een zoete appel productief.

Vrucht tamelijk klein, goudgeel met gestreepte blos, fraai. Zoet, behoorlijke hand- en kookappel tot in December; in koelhuis nog langer. In het Zuiden van ons land is het slechts een herfstappel, maar in het Noorden een winterappel. In het Noorden van ons land is het een gewilde appel.

Vatbaarheid voor schurft, kanker en monilia gering; voor spint groot. Wantsen en glazigheid.

Geschikt voor struikvorm, desnoods ook voor hoogstam; als blijver op sterke en zeer sterke onderstammen; als wijker op tamelijk sterke onderstammen. Zand en klei. Gezond, ook op minder goede gronden. Komt hoofdzakelijk in 't Noorden van ons land voor en bevat daar goed. ($\pm 0.5\%$ van de gekeurde bomen). Aanbevelenswaardige zoete herfstappel voor plaatselijk gebruik. Voor export niet gevraagd. Van dit ras komt ook een rode mutatie voor, welke geen voordelen biedt boven de gewone Zoete Kroon.

14. Laxton's Superb.

Herkomst: gewonnen door het Engelse kwekershuis Laxton, ontstaan uit Wijker Pippin Cox's Orange Pippin.

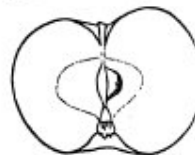
Bloeit middentijds; stuifmeel goed; matig zelffertil. Groeit middelmatig sterk tot sterk en vormt een tamelijk grote boom met slappe, neerwaartshangende takken. Draagt tamelijk vroeg en goed, maar heeft beurtjaren, welke moeilijk zijn te voorkomen. Moet in

het draagjaar sterk gedund en flink gesnoeid worden om takbreuk te voorkomen en beurtjaren tegen te gaan. Vraagt veel dunningsarbeid. Bij voorkeur de topvruchten wegdunden.

Vrucht middelmatig groot, regelmatig van vorm, groen met bruinrode blos. Na bewaring valt de kleur niet mee. Kort na de pluk lijkt de smaak op die van de Cox's Orange, maar later is de smaak flauwer en minder aromatisch. Een fijne handappel tot in December; in het koelhuis tot Februari; in $10\% \text{ CO}_2 + 3\% \text{ O}_2$ tot half Maart. In het draagjaar bewaren de vruchten best in tegenstelling met het jaar van de misoogst. Heeft neiging tot rimpelen. Vatbaarheid voor schurft, kanker en zaagwesp groot, voor spint tamelijk groot; voor bladroller en bloedluis tamelijk gering; voor monilia op de boom zeer groot. De boom vertoont vaak kali-gebrekverschijnselen. Gevoelig voor Californische pap en koperhoudende middelen. Laat het blad minder gauw vallen dan de Cox's Orange. Verdraagt nachtvorst goed.

Geschikt voor struikvorm; als blijver op tamelijk sterke, sterke en zeer sterke onderstammen; als wijker op zwakke en tamelijk sterke onderstammen. M. IX wordt hiervoor veel gebruikt. Op M. XIII laat vruchtbaar. Draagt op kali-bindende gronden in de Betuwe minder goed. Elders is de opbrengst bevredigend. Wordt in alle streken van ons land nog geplant ($\pm 1.3\%$ van de gekeurde bomen). Stelt minder hoge eisen aan de grond en teler dan de Cox's, maar de waardering van de vrucht is veel minder. De sterke monilia-aantasting op de boom blijkt bij bewaring in koelhuis erg mee te vallen. Gevraagd voor export op Engeland, speciaal als het Cox's seizoen voorbij is.

15. Bramley's Seedling.

Triomphe de Kiel. Herkomst: rond het midden van de vorige eeuw gewonnen door Bramley te Southwell (Notts), Engeland. In 1876

in de handel gebracht.

Bloeit middentijds; stuifmeel slecht; triploïde; vraagt vreemd stuifmeel. Groeit bijzonder sterk en vormt een bijzonder grote en brede boom met stevig hout. Draagt tamelijk laat maar regelmatig en bijzonder goed. Vrucht groot tot zeer groot, plat en onregelmatig van vorm, groen met zwakke blos. Goede moes- en fabrieksappel tot in December; in koelhuis tot Februari; in 10% CO₂ + 10% O₂ zelfs tot half Mei. Op het laatst bij schaarste aan fruit nog bruikbaar als handappel. Beneden 4° C vatbaar voor lage temperatuurbederf. Na lange bewaring soms scald. Rijk aan zuur en vitamine C, arm aan suiker.

Vatbaarheid voor schurft en monilia matig; voor kanker, meeldauw, spint en bloedluis gering. Bloemen en vruchten zijn gevoelig voor nachtvorst (vorstneuzen). Boom zeer gezond. Neiging tot voortijdige val.

Geschikt voor hoogstam en struik; voor hoogstam kiest men zeer sterke onderstammen. M. XIII is voor hoogstam te zwak beworteld. Voor struik als blijver neemt men vanwege de uitzonderlijk sterke groei bij voorkeur tamelijk sterke en sterke onderstammen (bijv. M.I). De struik is dan iets vroeger vruchtbaar en past beter in het plantschema. Weinig geschikt voor wijker. Stelt lage eisen aan de grond en teler. Klei en zand. Komt veel in Zeeland, Groningen en op de Zuid-Hollandse eilanden voor. Wordt nog hier en daar geplant (1% v. d. gekeurde bomen). De betekenis van dit ras ligt in zijn gezondheid en productiviteit en de geschiktheid van de vruchten voor een lange gasbewaring. Ofschoon de behoefte aan keukenappels afneemt, biedt de gasbewaring toch een beperkte afzet. Wordt in Zeeland ontraden.

16. Sterappel.

Reinette rouge étoilée, Sterappel, Sterreinet, Rote Sternrenette, Pomme de Coeur. Herkomst: in 1830 voor het eerst beschreven. Men meent, dat de appel uit Nederland of

België afkomstig is, rond Maas-tricht, Luik of St. Truiden.

Bloeit tamelijk laat en ontsnapt hierdoor vaak aan nachtvorstschade. Stuifmeel goed; gaarne kruisbestuiving. Groeit op jonge leeftijd tamelijk sterk maar behoudt deze groei-kraacht lang en vormt in het begin een steile, later een grote, breed uithangende boom. Draagt zeer laat, maar dan regelmatig en goed.

Vrucht tamelijk klein tot middelmatig groot en fraai donkerrood gekleurd. Vlees vast, friszuur en rood aangelopen. Behoorlijke handappel tot December; koelhuis tot Februari. Vertoont neiging tot rimpelen. De vruchten laten zich buiten bij een zwakke belichting mooi nakleuren, doch de houdbaarheid gaat hierbij achteruit. Arm aan vitamine C. Het fraaie uiterlijk, de geschiktheid voor vervoer en de goede houdbaarheid maken haar tot een gewilde exportappel. Voor het binnenland soms minder gevraagd.

Vatbaarheid voor schurft, kanker, bladroller, bloedluis en spint tamelijk gering; voor zaagwesp en wormsteek groot; voor lenticelrot middelmatig. Zeer veel voortijdige val, welke met groeistofbespuitingen is tegen te gaan. Boom is op hoge gronden zeer gezond. Door overtoellig veel water gaan de bomen soms kwijnen door wortelafsterving. Van nature vormt dit ras een diep en zwaar wortelgestel. Gevoelig voor strenge vorst, waardoor soms takken afsterven.

Geschikt voor hoogstam als blijver. Wordt in Limburg, Gelderland en Utrecht zeer veel geteeld ($\pm 13.5\%$ van de totale veilingaanvoer), maar wordt steeds minder geplant (0.4% van de gekeurde bomen). De late vruchtbaarheid maakt de Sterappel weinig geschikt voor de moderne struikaanplant, noch voor blijver noch voor wijker; voor struikaanplant ontraden. De goede gezondheid en de regelmatige, goede vruchtbaarheid op latere leeftijd maken het tot een waardevol ras voor hoogstam. Kan gehandhaafd blijven, maar zal weinig worden geplant. Gezien hier en daar afwijkende vormen voorkomen, wordt aangeraden op goed enthout te letten.

17. Groninger Kroon.

Engelse Kroon, Zure Kroon. Herkomst: rond 1875 gevonden door S. H. Brouwer te Noordbroek, in de tuin van Engels. De Greeff, Onze appels en peren.

Bloeit middentijds; stuifmeel goed; zelffertil. Groeit tamelijk sterk en vormt een vrij grote boom. Draagt vroeg en goed, maar heeft neiging tot beurtjaren. Met sterk snoeien en dunnen zijn de beurtjaren te voorkomen; de vruchten zijn dan veel groter en de bebladering veel beter. Vrucht tamelijk klein, regelmatig van vorm en geheel of gedeeltelijk roodgestreept. Goede hand-, keuken- en fabrieksappel tot half Januari; in koelhuis een maand langer bewaarbaar. Rijk aan vitamine C. Vatbaarheid voor schurft en kanker middelmatig; voor meeldauw, zaagwesp, spint en bloedluis groot; voor monilia en bladroller gering. Meestal gezond; windvast.

Geschikt voor struikvorm en ook wel voor hoogstam. Gezien de vruchten op hoogstammen vaak te klein blijven, is de hoogstam weinig aanbevelenswaardig voor dit ras. De blijvers plante men op sterke en zeer sterke onderstammen, de wijkers op tamelijk sterke onderstammen. M. IX is te zwak voor dit ras. Stelt geen hoge eisen aan grond en klimaat en wil in alle streken van ons land groeien. Zand en klei. Komt veel in Groningen, Friesland en de IJsselstreek voor en wordt daar goed gewaardeerd. Wordt daar nog tamelijk veel geplant ($\pm 0.8\%$ van de gekeurde bomen) maar elders weinig. Het is een goed ras zonder grote gebreken en past goed in de moderne struikaanplant, maar heeft als winterappel weinig uitblinkende eigenschappen.

18. Present van Engeland.

Heerappel. Herkomst: onbekend, had reeds in 1863 een aanmerkelijke verspreiding. Beschr. vruchts. 2e reeks, 1863, p. 72. Bloeit middentijds; stuifmeel goed; zelffertil.

Groeit tamelijk zwak en vormt een tamelijk kleine boom met zeer slap neerhangend hout. Snoeit en ent lastig, gezien alleen de toppen van de twijgen uitlopen. Alleen enten met de toppen. De eenjarige enten moet men niet insnoeien. Draagt vroeg, regelmatig en zeer goed.

Vrucht middelmatig groot, bleekgroen, later lichtgeel. Klokhuis groot. Vlees los en zachtzuur. Goede handappel tot half Februari; in koelhuis tot half Maart. Soms minder houdbaar door stip en scald. Goed betaalde handelsappel.

Vatbaarheid voor schurft en monilia gering; voor kanker en bloedluis matig; voor zaagwesp groot. Matig windvast.

Geschikt voor hoogstam en halfstam; als blijver op sterke en zeer sterke onderstammen, als wijker op tamelijk sterke en sterke onderstammen. De lage struikvorm is weinig geschikt door de hangende groeiwijze. Wordt zeer weinig als jonge boom geplant, maar wordt hoofdzakelijk op oude bomen omgeënt. Is hiervoor zeer geschikt. Men moet echter de sterk afwijkende teelt goed kennen om geen grote fouten te maken. Wordt veel in West-Friesland, Beemster en IJsselstreek geteeld en bevat daar zeer goed. Klei en goede zandgrond.

19. Lombartscalville.

Witte Winter-Lombartscalville. Herkomst: Volgens de Fa P. Lombarts te Zundert door hem in 1906 gewonnen en

door hem in 1911 in de handel gebracht.

Bloeit middentijds tot tamelijk laat; stuifmeel goed. Groeit middelmatig sterk en vormt een regelmatige, flinke boom, die dicht in het blad zit. Draagt vroeg, regelmatig en zeer goed. Draagt vaak in trossen. Moet vaak gedund worden.

Vrucht middelmatig groot, geelgroen, later geel en vettig. Vlees tamelijk zacht en lichtzuur van smaak. Goede handappel tot in Maart; in koelhuis tot in April. Moet voorzichtig behandeld worden.

Het percentage uitval dat door allerlei beschadigingen ontstaat, is vrij groot. Grote vruchten hebben in het koelhuis vaak last van lage temperatuurbederf. Bewaart toch vrij goed.

Vatbaarheid voor schurft, kanker, monilia en wormsteek matig; voor bladroller en bloedluis groot. Geschikt voor struik, zowel voor blijver op tamelijk sterke, sterke en zeer sterke onderstammen en alsijker op tamelijk sterke onderstammen. M. IX is voor dit ras vaak te zwak. Wordt in het gehele land goed rijp en verdient daarom in het Noorden van Nederland de voorkeur boven Golden Delicious. Elders plant men vanwege de betere kleur en handelswaarde meer Golden Delicious en Jonathan. Wordt veel geplant ($\pm 3.6\%$ van de gekeurde bomen). Voor de particulier één van de meest aanbevelenswaardige winterappels. Gezond. Past goed in het moderne bedrijf. De betekenis van deze goede appel is sterk afhankelijk van de waarde die de handel aan deze appel zal toekennen.

20. Gronselder Klumpke.

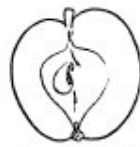
Herkomst: is een kleurmutatie van het Eisdener Klumpke (Posson rouge de Hollande, Sabots). In de omgeving van Gronsveld door delandbouwonderwijzer Claesens gevonden.

Bloeit laat; stuifmeel goed. Groeit sterk en vormt een grote boom met breed uithangende takken. De hangende groeiwijze maakt het beweiden met vee onmogelijk. Stammen scheuren gemakkelijk uit elkaar. Draagt tamelijk vroeg en zeer goed, maar heeft neiging tot beurtjaren. Vrucht groot met een typische vleesknobbel bij de steel, vandaar de naam. De appels zijn grotendeels donkerrood gestreept. Vlees zeer stevig en zuur. Tamelijk goede moesappel en matige handappel tot Maart; in koelhuis tot Mei. In enkele gevallen minder bewaarbaar. Suikergehalte zeer laag en zuurgehalte matig. Bij drogen: lage opbrengst, doch goede smaak.

Vatbaarheid voor schurft, spint en bloedluis middelmatig; voor kanker tamelijk groot; voor monilia tamelijk gering. Heeft neiging tot voortijdige val waartegen spuiten raadzaam is.

Geschikt voor hoogstam op goede grond. Komt in Zuid-Limburg veel voor ($\pm 4.2\%$ van de totale veilingaanvoer). Voldoet in grasboomgaarden goed. Wordt nog wat geplant ($\pm 0.5\%$ van de gekeurde bomen). Het **Eisdener Klumpke** is het oorspronkelijke ras met minder gekleurde vruchten, om welke reden deze vorm minder aanbevelenswaardig is.

21. Winston.

Wintercheer, Winterking. Herkomst: Deze Cox's-kruising is gewonnen door de heer William Pope te Wokingham en in het begin Winterking genoemd. Omdat deze naam reeds gegeven werd aan King of the Tompkins County, heeft men in 1945 de naam veranderd in Winston. Lit. 5.

Bloeit middentijds; stuifmeel goed; matig zelffertil; slechte bestuiver voor Cox's Orange Pippin. Groeit sterk en vormt waarschijnlijk een grote boom met stevig hout. Draagt tamelijk vroeg, regelmatig en behoorlijk.

Vrucht klein en tamelijk regelmatig van vorm. De kleur is donkergroen, maar later vaak geelachtig met blos. Toch valt de kleur meestal tegen. Vlees vast met dikke schil. Zeer goede handappel tot half Maart; in koelhuis tot Mei. Handelswaarde wordt pas in het voorjaar goed.

Vatbaarheid voor schurft en kanker middelmatig; voor monilia weinig. Vrij gezond.

Geschikt voor struikvorm op zwakke en tamelijk sterke onderstammen. Sterke onderstammen ongeschikt. In Zeeland raadt men alleen M. IX aan. Wordt iets meer geplant ($\pm 1.9\%$ van de gekeurde bomen). De goede bewaarbaarheid van de vruchten maken het ras tot een gevraagde aanvulling op de Cox's Orange. Toch is het de vraag in hoeverre dit ras in de komende jaren

met andere Cox's-kruisingen zal kunnen concurreren.

C. NIEUWE EN BEPROEVENS- WAARDIGE RASSEN.

22. Close.

Herkomst: Yellow-zaailing van U.S.D.A. van C. P. Close. Selectie van 1925 en in 1938 in de handel gebracht.

Bloeit middentijds. Groeit sterk en zit goed in zijn blad. Draagt vroeg en waarschijnlijk goed.

Vrucht middelmatig groot, zeer onregelmatig van vorm en heeft een flinke donkerrode blos. Vlees wit, fijn van structuur en friszuur van smaak. Behoorlijke hand- en keukenappel voor begin Augustus. Volgende houdbaar.

Vatbaarheid voor schurft tamelijk gering. Gezond. Gevoelig voor nachtvorst.

Geschikt voor struik als blijver en wijker. In Nederland heeft men met deze Amerikaanse appel nog zeer weinig ervaring. Mogelijk een vervanger voor Perzikrode Zomerappel.

23. Beauty of Bath.

Herkomst: gewonnen te Bailbrook bij Bath, Engeland en geïntroduceerd door de heren Cooling in 1864. Lit. 3.

Bloeit vroeg; stuifmeel goed; diploïde; vraagt vreemd stuifmeel. Groeit middelmatig sterk en vormt een tamelijk grote en brede struik met stevig hout. Draagt tamelijk vroeg en tamelijk regelmatig, maar geeft slechts een matige oogst.

Vrucht is tamelijk klein, plat en regelmatig van vorm en heeft een fraaie oranjerode blos. Vlees hard, sappig en aangenaam zuur. Zeer goede hand- en handelsappel voor midden Augustus. Suiker- en zuurgehalte hoog.

Vatbaarheid voor schurft, kanker en spint tamelijk gering; voor monilia en zaagwesp tamelijk groot; voor bladroller, bloedluis en wormstekigheid gering. Gevoelig voor koperhoudende middelen en nachtvorst. Het hout wordt op zwarte grond en

bij sterke snoei in strenge winters soms ernstig beschadigd. Zeer veel voortijdige val.

Geschikt voor struikvorm; als blijver op tamelijk sterke en sterke onderstammen; als wijker op tamelijk sterke onderstammen. In tegenstelling met de Engelse ervaringen bevat dit ras in Nederland niet best, uitgezonderd in Groningen en hier en daar in Zeeland; de matige productie, voortijdige val en vorstgevoeligheid zijn hiervan de oorzaak. De gunstige rijptijd, goede houdbaarheid en kwaliteit doen de appel goed betalen. Om deze reden plaatselijk nog mogelijkheid van bestaan. Wordt zeer weinig geplant ($\pm 0.1\%$ van de gekeurde bomen).

24. Tydeman's Early Worcester.

Herkomst: gewonnen door Tydeman in 1929 te East Malling, Kent. Nakomeling van MacIntosh Red \times Worcester. Droeg in 1936

voor het eerst. Lit. 5.

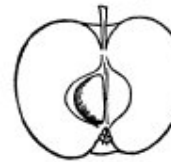
Bloeit middentijds. Groeit en draagt goed.

Vrucht middelmatig groot, regelmatig van vorm en fraai helderrood gekleurd. Lijkt veel op Worcester Pearmain. Smaakt licht zuur. Behoorlijke handappel voor begin September.

Vatbaarheid voor schurft en meeldauw is waarschijnlijk gering.

Geschikt voor struik als blijver en wijker. Zal waarschijnlijk door de fraaie vruchten wel opgang maken.

25. Wealthy.

Herkomst: rond 1861 gewonnen door P. M. Gideon te Excelsior, Minn. U.S.A.

Bloeit middentijds; stuifmeel goed; diploïde. Groeit tame-

lijk zwak en vormt een matig grote, steile en ijlbebladerde boom. Draagt vroeg, tamelijk regelmatig en behoorlijk.

Vrucht middelmatig groot en regelmatig van vorm. De platte, groene appel is met een schitterende, rood-

gestreepte blos overdekt. Vlees zeer zacht, schuimachtig van structuur en zachtzuur. Schil dik. Voorzichtig plukken. Goede hand-, moes- en handelsappel voor September en October. Voor een goede kwaliteit en kleur is tamelijk laat plukken gewenst. Gezien de vruchten vaak voortijdig vallen, is een bespuiting met groeistoffen zeer aanbevelenswaardig. Bij drogen hoge opbrengst en goede kleur. Geschikt voor zoete most.

Vatbaarheid voor schurft, monilia, spint, bloedluis en bladroller tamelijk gering; voor kanker matig. Gezond. Niet gevoelig voor nachtvorst.

Geschikt voor struikvorm; als blijver op sterke en zeer sterke onderstammen; als wijker op tamelijk sterke onderstammen. Klei en zand. Deze goede handelsappel rijpt in een gunstige tijd en geeft een hoog percentage eerste soort. Wordt toch steeds minder geplant ($\pm 0.1\%$ van de gekeurde bomen). Wordt misschien verdrongen door Laxton's Fortune, een Wealthy-kruising van zeer goede kwaliteit. Voorlopig kan men de Wealthy gerust aanhouden, gezien de financiële resultaten bevredigend zijn.

26. Laxton's Fortune.

Herkomst: gewonnen door Laxton Bros, Bedford, in 1904. Kruising van Cox's Orange Pippin en Wealthy. Nat. Fruit Trials.

Bloeit middentijds; stuifmeel goed; zelfsteriel. Groeit tamelijk sterk en vormt een matig grote boom. Bebladering doet aan Wealthy denken. Draagt vroeg, tamelijk regelmatig en goed.

Vrucht middelmatig groot, groengeel met gestreepte blos en lijkt wat op Wealthy. Vlees tamelijk zacht, sappig en aromatisch. Zeer goede handappel voor September, maar verliest spoedig zijn smaak. Vatbaarheid voor schurft, monilia en bloedluis tamelijk gering; voor kanker middelmatig.

Geschikt voor struikvorm; als blijver op sterke en zeer sterke onderstammen; als wijker op tamelijk

sterke onderstammen. Wordt nog weinig geplant ($\pm 0.2\%$ van de gekeurde bomen). Verdient meer aandacht gezien de kwaliteit en de kleur goed zijn en de vrucht op een gunstig tijdstip rijpt. Kan de Wealthy en Ellison's Orange misschien vervangen. Maakte op de Engelse proefvelden een goede indruk.

27. Ingrid Marie.

Høed Orange. Herkomst: waarschijnlijk een zaailing van Cox's Orange, omstreeks 1910 gevonden in de hogeschooltuin te Flemløse,

Denemarken. Genoemd naar de dochter van de leraar K. Madsen. In 1936 door C. Matthiesen in de handel gebracht.

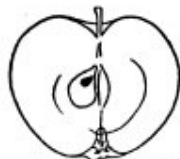
Bloeit middentijds; stuifmeel goed. Groeit middelmatig sterk en vormt een brede, dichte kroon. Draagt vroeg en goed.

Vrucht middelmatig groot, regelmatig van vorm en donkerrood van kleur (niet zo levendig gekleurd als Cox's). Vlees sappig met een zuurzoete, zwakke Cox's-smaak. Zeer goede handappel tot Januari, in koelhuis tot April. Bij lange bewaring wordt de smaak flauw en droog.

Vatbaarheid voor schurft middelmatig groot; voor kanker gering. Soms monilia. Gezond.

Geschikt voor struik als blijver en wijker in intensieve bedrijven. Teelt gemakkelijk en is geschikt voor andere rassen om te enten. De handelswaarde is in Denemarken goed. Dit ras heeft zich in een korte periode zeer sterk in Denemarken verspreid. Dit rechtvaardigt de beproeving voor Nederland.

28. Sprengerappel.

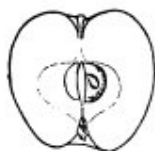
Herkomst: gewonnen door de heer Doortjes op de proeftuin Tiel. Nakomeling van Cox's Orange Pippin en Cox's Pomona.

Beproefd op de Proeftuin van de Ned. Heidemaatschappij te Vleuten.

Groeit waarschijnlijk middelmatig

sterk en vormt te Vleuten op onbekende onderstam een flinke en gezonde struik. Draagt goed en regelmatig. Pluk half September. Vruucht middelmatig groot, regelmatig van vorm en goed van kleur. Zeer goede handappel tot Februari. Vatbaarheid voor schurft, kanker en monilia normaal. Geschikt voor struik waarschijnlijk op tamelijk sterke en sterke onderstammen op goede grond. De goede resultaten te Vleuten rechtvaardigen verdere beproeving.

29. Dijkmanszoet.

Herkomst: komt reeds lang in de omgeving van Maurik en Wijk bij Duurstede voor en is vermoedelijk in die omgeving ontstaan. Bet. Tuinbouwblad,

15-6-1946.

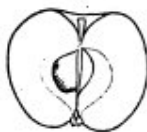
Bloeit tamelijk laat; stuifmeel waarschijnlijk goed. Groeit sterk en vormt een grote boom. Draagt tamelijk vroeg en goed, maar heeft last van beurtjaren.

Vruucht middelmatig groot, groen en later geel met roodgestreepte bloes. Goede zoete potappel tot Maart. Voor handappel ongeschikt. Goede droogappel met hoge opbrengst. Als handelsappel vrij onbekend. Wordt begin October geplukt.

Vatbaarheid voor schurft, kanker, monilia, meeldauw en bloedluis tamelijk gering. Verdraagt Californische pap. Gezond. Ontsnapt vaak aan de nachtvorst.

Geschikt voor hoogstam; met struiken nog geen ervaring. Ofschoon de productie van zoete appels afneemt, is de winstgevendheid nog steeds twijfelachtig. Ook het verbruik neemt af en men krijgt de indruk, dat men niet genegen is voor een zoete appel een hoge prijs te betalen. Als zoete appel is het een goed ras.

30. Pomme Rosa Verbrugh.

Roodjes. Moet niet verward worden met Pomme Rose of Smeedse, die veel in Z.-Limburg voorkomt, maar van mindere kwaliteit is.

Herkomst: komt reeds 40 jaar voor op het fruitbedrijf van de heer Verbrugh te Eck en Wiel.

Bloeit laat; stuifmeel goed. Groeit sterk en vormt een vrij grote kroon. Jonge bomen groeien steil op. Groeit op Brabantse Bellefleur geënt, behoorlijk. Draagt tamelijk laat, onregelmatig en zeer goed.

Vruucht tamelijk klein tot middelmatig groot en vrij sterk rood gekleurd. Vlees tamelijk vast, gelig en zachtzuur van smaak zonder veel aroma. De kleur, vorm en smaak doen denken aan Brabantse Bellefleur. Behoorlijke hand- en handelsappel tot in Maart. Wordt nog vóór de Boskoop geplukt.

Vatbaarheid voor schurft, kanker, meeldauw en monilia gering; voor bloedluis, spint en bladroller middelmatig. Gezond.

Geschikt voor hoogstam en struik; voor blijvende struiken is een niet te sterke onderstam waarschijnlijk raadzaam vanwege de tamelijk late vruchtbaarheid; voor wijker minder geschikt. Wordt hoofdzakelijk als hoogstam geteeld. Het is een behoorlijke winterappel, die slechts een matige verzorging vraagt en door de handel redelijk wordt betaald. Ontsnapt vaak aan nachtvorst. Kan als een verbetering worden beschouwd van Koningszuur en Brabantse Bellefleur.

31. Groninger Pippeling.

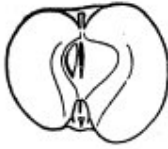
Herkomst: omstreeks 1918 gevonden als zaailing in een fruittuin te Holwierde. Eerste Rasenlijst Fruit voor Groningen en Drente.

Groeit sterk en vormt een steile boom met stevig hout. Draagt tamelijk vroeg, regelmatig en goed. Vruucht is middelmatig groot en regelmatig van vorm. Groen met flinke bloes. Behoorlijke, lichtzure handappel tot in Maart.

Vatbaarheid voor schurft middelmatig; voor kanker gering.

Geschikt voor halfstam en hoogstam. Wordt in Groningen hier en daar geplant. Behoorlijk ras, maar kan vermoedelijk niet met Jonathan, Golden Delicious, Lombardscalville en Boskoop wedijveren.

32. Roem van Dekker.

Herkomst: onbekende appel van de heer Dekker uit Zaamslag (Zeeuws Vlaanderen), welke misschien uit België afkomstig is.

Bloeit tamelijk laat; stuifmeel slecht; triplöide. Groeit middelmatig sterk. Kan zeer goed op Brabantse Bellefleur en andere kankergevoelige soorten geënt worden. Draagt vroeg, regelmatig en goed.

Vrucht is groot, onregelmatig van vorm, groen, later geel met gestreepte bos. Vlees is tamelijk droog en zacht zuur van smaak. Handappel tot April; in koelhuis aanmerkelijk langer bewaarbaar. Pluktijd half October.

Vatbaarheid voor schurft tamelijk gering; voor wormstekigheid middelmatig; voor kanker is de boom bijna onvatbaar, zodat dit ras zeer geschikt is voor het omenten van kankergevoelige bomen. Windvast. Geschikt voor hoogstam op klei. Met struikvorm geen ervaring. Goed voor een extensieve teelt. De vruchten worden door kleur en late rijptijd goed betaald. Is door de heer Dekker naar voren gebracht als een goede vervanger voor de Brab. Bellefleur e.a.

33. Glockenapfel.

Weisze Glockenapfel, Altländer Glockenapfel. Herkomst: onbekend. Wordt veel geteeld in Zwitserland en langs de Elbe in Noord-Duitsland.

Bloeit tamelijk laat; stuifmeel goed. Groeit als Present van Engeland; in het begin steil omhoog, maar later sterk hangend. Basisogen van de twijgen lopen slecht uit. Draagt vroeg en goed.

Vrucht middelmatig groot tot groot en is typisch klokvormig als Present van Engeland. De onregelmatig gevormde vruchten zijn meest bleekgroen, later geel, soms met fraaie bos. Vlees vast, friszuur tot laat in de lente. Uitmuntende bewaar- en handelsappel. Overtreft Present van Engeland in houdbaar-

heid en smaak verre. Bewaart goed bij + 1° C. De kleine groene vruchten smaken slecht en zijn waardeeloos.

Vatbaarheid voor schurft is middelmatig groot, speciaal voor late schurft; soms kanker en bloedluis. Geschikt voor hoogstam en struik op goede grond en warme standplaats. Voor extensieve teelt ongeschikt. Geschikt voor intensieve teelt op zwakke onderstammen. De goede ervaringen in Zwitserland en Duitsland rechtvaardigen beproeving hier te lande.

D. NIET-AANBEVOLEN RASSEN.

34. Early Victoria.

Wordt niet meer aanbevolen vanwege de geringe kwaliteit. Bij stijgende productie van beter fruit wordt deze appel niet meer betaald.

35. Melba.

Is zeer vatbaar voor schurft en zaagwesp. Kleur valt tegen. Maakt in Nederland evenals in België weinig opgang.

36. Benoni.

Wordt minder goed geacht dan James Grieve, omdat de vruchten te klein zijn en voortijdig vallen. Beurtjaren. Het is een lekker appeltje, dat door de handel toch nog duur wordt betaald.

37. Transparente de Croncels.

Geeft lekkere, maar tere en weinig gekleurde vruchten. Zeer vatbaar voor schurft.

38. Reinette van Ekenstein.

Is wel een gezond ras maar geeft vruchten, die slechts van gewone kwaliteit zijn, waaraan weinig behoefte bestaat.

39. Bloemeezoet.

Wordt niet meer aanbevolen.

40. Schellinkhout.

Valt in productie tegen en wordt nergens gewaardeerd, behalve in West-Friesland.

41. Vogelcalville.

De fraaie, gele vruchten rijpen in de herfst en zijn van gewone kwaliteit. Goed voor particulieren.

42. Allington Pippin.

Geeft te veel vruchten met stip, stek en monilia. Bloedluis.

43. Dekkers Glorie.

Wordt nergens aanbevolen en is noch een zure, noch een zoete appel.

44. Schöner von Nordhausen.

Geeft kleine, zwak gekleurde vruchten, welke van matige kwaliteit zijn.

45. Princesse Noble.

Is maar matig vruchtbaar; geeft veel voortijdige val. Wordt door verschillende handelsappels overtroffen.

46. Lemoenappel.

Is een gezonde groeier, die door de betere ziektenbestrijding verdrongen is door de beter bewaarbare Boskoop.

47. Schone van Iephof.

Is matig vruchtbaar, terwijl de vruchten door de keuringscommissie in 1947 werden afgekeurd.

48. Dr. Seeligs Orangepepping.

Is wel vruchtbaar, terwijl de smaak vrij goed is. Geeft vele kleine vruchten en is door de handel weinig gevraagd. Goed voor particulieren.

49. May Queen.

Geeft een kleine, zeer vruchtbare boom met fraaie, bewaarbare vruchten. Goed voor kleine tuintjes.

50. Lunterse Pippeling.

Geeft te kleine vruchten, die lelijk zijn en van matige kwaliteit. Wel vrij gezond.

51. Koningszuur.

Geeft fraaie vruchten van zeer matige kwaliteit, welke de goede naam van ons Nederlandse fruit afbreuk doet. Handelswaarde nog goed.

52. Winter Banana.

Winterappel van gewone kwaliteit, welke niet bijzonder in trek is. Op zwakke onderstammen is kwaliteit beter.

53. Present van Holland.

Geeft vruchten van te geringe kwaliteit.

54. Keuleman.

Is van te weinig kwaliteit en grootte om nog aan te planten. Bij lange bewaring zijn de financiële resultaten toch nog best.

55. London Pippin.

Geeft lelijke vruchten met een lage handelswaarde. Boom vatbaar voor schurft, kanker en meeldauw.

56. Zoete Ermgaard.

Is laat vruchtbaar, terwijl de prijzen maar matig zijn. Wordt zelden aanbevolen.

Literatuur:

1. Ottolander, De Nederlandse Boomgaard, 1864.
2. Müller, Deutschlands Obstsorten, 1906—1933.
3. Bunyard, E. A., Handbook of hardy fruits, 1920.
4. Hedrick, U. P., Cyclopedia of hardy fruits, 1922.
5. Taylor, H. V., The apples of England, 1946.